

ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์/โทรสาร 02-2819401 E-mail : disas_moac@hotmail.com

แจ้งเตือนเรื่องโรค“เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล”

เตือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวทุกภาคของประเทศไทย จากข้อมูลการสำรวจแปลงติดตามสถานการณ์และข้อมูลรายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในหลายพื้นที่โดยเฉพาะจังหวัดในเขตภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เนื่องจากช่วงสภาพอากาศช่วงนี้เหมาะต่อการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และข้าวอยู่ในระยะกล้า ดังนั้น ขอให้เกษตรกรเฝ้าระวังการระบาด และหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ หากพบให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้าน เพื่อดำเนินการควบคุมและป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Nilaparvata lugens

วงศ์: Delphacidae

อันดับ : Homoptera

ชื่อสามัญอื่น : เพลี้ยกระโดด เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยหลุม และเพลี้ย

รูปร่างลักษณะ

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเป็นแมลงปากดูด ตัวเต็มวัยมีขนาดยาวประมาณ ๓ มิลลิเมตร กว้าง ๑ มิลลิเมตร ลำตัวมีสีน้ำตาลจนถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง ๒ ลักษณะคือชนิดปีกยาว (macropterous form) และชนิดปีกสั้น (brachyterous form) ตัวเมียมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ ๒ สัปดาห์ตัวเมียบินปีกยาวสามารถวางไข่ได้ ๑๐๐ ฟองและตัวเมียบินปีกสั้นสามารถวางไข่ได้ ๓๐๐ ฟอง

ในช่วงชีวิต ๒ สัปดาห์ โดยตัวเมียบินวางไข่เป็นกลุ่มเรียงแถวที่เส้นกลางใบหรือกาบใบ กลุ่มละประมาณ ๘ - ๑๐ ฟองซึ่งมองเห็นเป็นรอยขีดสีน้ำตาลตรงบริเวณที่วางไข่และไข่จะฟักเป็นตัวอ่อนภายใน ๗ - ๙ วัน ตัวอ่อนลอกคราบ ๕ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๑๑ - ๑๗ วัน เพื่อเป็นตัวเต็มวัยโดยทั่วไปแล้วตัวเมียบินอายุเฉลี่ยประมาณ ๑๕ วัน ส่วนตัวผู้ที่มีอายุเฉลี่ยประมาณ ๑๓ วัน ตัวเต็มวัยชนิดปีกสั้นบินไม่ได้จะอาศัยอยู่ในแปลงนาดูดกินน้ำเลี้ยงจากต้นข้าวและขยายพันธุ์ส่วนพวกปีกยาวสามารถบินอพยพไปยังแปลงนาอื่นได้

ลักษณะการทำลาย

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเป็นแมลงปากดูด ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยอาศัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากกาบใบข้าวบริเวณโคนต้นเหนือระดับน้ำเล็กน้อย หรือที่เส้นกลางใบหลังใบข้าวโดยใช้ปากแทงดูดกินน้ำเลี้ยงจากท่อน้ำและท่ออาหาร ทำให้ต้นข้าวแสดงอาการใบเหลืองเตปโตช้า ถ้าเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดรุนแรงต้นข้าวจะแสดงอาการไหม้แห้งคล้ายถูกน้ำซาร้อนลวก เรียกว่า ฮอปเปอร์เบิร์น “hopper burn” ทำให้ข้าวแห้งตาย เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถทำลายข้าวได้ทุกระยะ สามารถพัฒนาและปรับตัวให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมและอาหาร เช่น เมื่อมีอาหารมากจะพัฒนาตัวเองเป็นชนิดปีกสั้นและขยายพันธุ์ได้มากแต่เมื่ออาหารมีน้อยจะพัฒนาตัวเองเป็นชนิดปีกยาวเพื่ออพยพไปยังแหล่งอาหารอื่น

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. ในฤดูปลูกถัดไปควรปลูกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น กข ๖ กข ๓๑กข ๔๑ กข ๔๗ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓ สุพรรณบุรี ๕๐ พิษณุโลก ๒ เป็นต้น และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวติดต่อกันเกิน ๔ ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง

๒. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศในแปลงนาลำมาวิเคราะห์ และตัดสินใจด้วยตนเองในการจัดการแปลงจากสถานการณ์จริง

๓. ในแหล่งที่มีการระบาดของ และควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน ๒-๓ สัปดาห์จนถึงระยะตั้งท้อง ควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดินเปียก หรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน ๗-๑๐ วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๔. ใช้เชื้อราบิวเวอเรีย (เชื้อสด) อัตรา ๑ กิโลกรัม (๒ ถุง) ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ควรพ่นในบริเวณที่พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและควรพ่นในเวลาเย็นสารเคมีที่แนะนำให้ใช้ในการกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

๑. ข้าวระยะกล้าถึงแตกกอ (อายุ ๓๐-๔๕ วัน)

- บิวเวอเรีย ๒๕ % WP ๑๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- บิวเวอเรีย ๑๐ % WP ๒๕ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- บิวเวอเรีย ๕ % WP + ไอโซโปรคาร์บ ๒๐ % WP ๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๒. ข้าวระยะแตกกอเต็มที่

- อีโทเฟนพริกซ์ ๑๐ % EC ๒๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- อีโทเฟนพริกซ์ ๕ % EC ๔๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- คาร์โบซัลเฟน ๒๐ % EC ๑๐๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ฟิโนบูคาร์บ ๕๐ % EC ๖๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ไอโซโปรคาร์บ ๕๐ % WP ๖๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๓. ข้าวระยะตั้งท้องถึงออกรวง

- ไดโนทีฟูแรน ๑๐ % WP ๑๕ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ไทอะมิโทแซม ๒๕ % WG ๒ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- โคลไทอะนินดิน ๑๖ % ๖-๙ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- อิมิดาโคลพริต ๑๐ % SL ๑๕ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- อีทีโพรล ๑๐ % SC ๕๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

สารเคมีที่ไม่แนะนำให้ใช้ในนาข้าวสารเคมีบางชนิดที่ไม่แนะนำให้ใช้ในนาข้าวเนื่องจากจะทำให้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลระบาดเพิ่มขึ้นเป็นสารกลุ่มไพรีทรอยด์สังเคราะห์ได้แก่

๑. แอลฟาไซเพอร์เมทริน ๑๐ % EC ชนิดพ่นน้ำ
๒. ไซแฮโลทริน แอล ๕ % EC ชนิดพ่นน้ำ
๓. ไซเพอร์เมทริน ๑๕ % EC ๒๕ % EC ชนิดพ่นน้ำ

